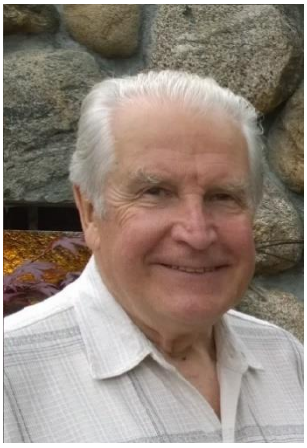

Latvijas Universitāte

LU emer.prof., Dr.fiz.,

A N D R I S B R O K S

+371 26 567 120

andris.broks@lu.lv

http://blogi.lu.lv/broks/

LU izvēles studiju kurss / SDSK1034 /

DOMĀŠANAS SISTEMOLOĢIJA

2017-2018. studiju gads (1.sem.)

https://blogi.lu.lv/broks/2017/08/31/autorkurss-domasanas-sistemologija-2017-2018-anno-2002/

1. daļa. DOMĀŠANAS SISTĒMISKĀ ORGANIZĀCIJA

1.nodaļa – kas tā tāda sistēmiskā domāšana : sistēmu teorijas ābece

2.nodaļa – padomāsim sistēmiski Lielās Domas:

PASAULE, CILVĒKS, DZĪVE, SABIEDRĪBA

Cilvēces Lielo Domu kvadrāts –
kopsaistītu vispārīgo domu veidota SISTĒMA

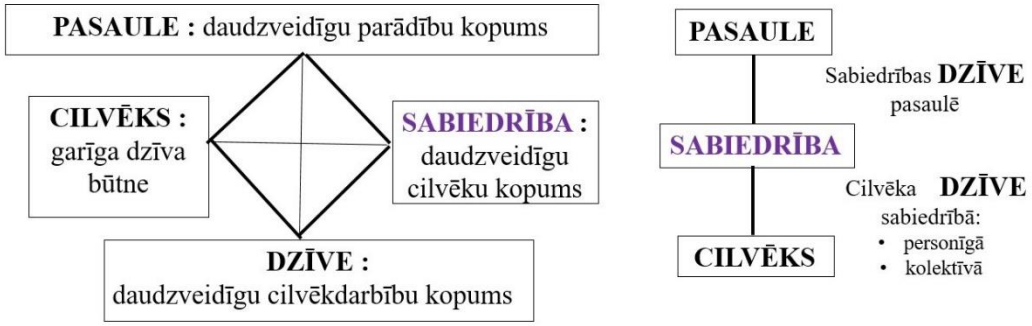

S I S T Ē M A – kopsaistītu daļu veidots VESELUMS,
kas pastāv horizontālā un vertikālā (hierarhiskā) kopsaistībā ar citiem veselumiem,
ikvienam veselumam kā sistēmai raksturojoties savu iekšējo un ārējo vidi

Raksturojot sistēmu "Cilvēces Lielo Domu kvadrāts", Lielas Domas kā lietišķās sistēmas **"Pasaule", "Sabiedrība" un "Cilvēks"** atrodas vertikālā (pakārtotā) kopsaistībā. Lielā Doma **"Dzīve"** savukārt raksturo šo kopsaistību procesuālajā skatījumā un redzējumā.

SABIEDRĪBA – daudzveidīgu cilvēku kopums – SISTĒMA

SABIEDRĪBA kā sistēma – veselums, kura iekšējo vidi veido kopsaistītas sabiedrības daļas citu veselumu veidotajā ārējā vidē

SABIEDRĪBA kā sistēma - **ikviena sistēma raksturojas ar uzbūvi un mainību** - kopsaistībā pastāvošām šo uzbūvi un mainību raksturojošām apakšsistēmām

SABIEDRĪBA mainībā - **sabiedrības DZĪVE** ir daudzveidīgu cilvēku īstenots daudzveidīgu cilvēkdarbību kopums – procesuālā sistēma, kuru raksturo īpaši sarežģīta hierarhiska struktūra

SABIEDRĪBA kā SISTĒMA

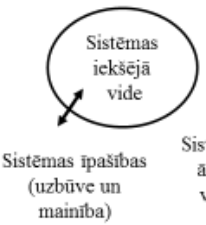

SABIEDRĪBAS apzinātā DZĪVE kā daudzveidīgu cilvēku kopsaistībā īstenotās **apzinātās cilvēkdarbības** visos sabiedrības hiearhiskās struktūras līmeņos var tikt raksturota ar universālu struktūru – dzīves fraktāli «Izziņa – Apdoma – Rīcība»

Sabiedrība ir īpaši sarežģīta sistēma – jo to veidojošās sistēmas daļas ir cilvēki - visaugstāk attīstītās materiālās pasaules dzīvās būtnes

Ikviens Cilvēks kā garīga dzīva bītne dzīvo cilvēkvidē – Sabiedrībā, Sabiedrība dzīvo Pasaulē, kas ir Visuma cilvēku apzinātā daļa

CILVĒKS sabiedrībā, SABIEDRĪBA pasaulē

CILVĒKS – garīga dzīva būtne kā SISTĒMA

GARĪGUMS - cilvēka nervu sistēmā ritošie informacionālie procesi (domas, domāšana), kas v a d a cilvēka fizisko un garīgo procesu īstenošanos cilvēka ķermenī kopsaistībā ar cilvēka ārējo vidi

DZĪVĪBA – visu dzīvo būtņu kopīga īpašība - vielu un informācijas iekšējā un ārējā aprite - fiziskie un informacionālie procesi to kopsaistībā

GARĪGUMS – sabiedrībā ritošie informacionālie saziņas procesi (domu aprite, domāšana), kas v a d a sabiedrības fizisko un garīgo procesu īstenošanos sabiedrībā kopsaistībā ar sabiedrības ārējo vidi

DZĪVĪBA – visu dzīvo būtņu kopīga īpašība - fiziskie un informacionālie procesi to kopsaistībā, īstenojoties cilvēka un sabiedrības dzīvei pasaulē

SABIEDRĪBA – daudzveidīgu cilvēku kopums kā SISTĒMA

CILVĒKS, SABIEDRĪBA – veselais, veselums, vesels - **VESELĪBA**

Cilvēks, sabiedrība kā miesa un gars - **cilvēka, sabiedrības fiziskā un garīgā veselība**

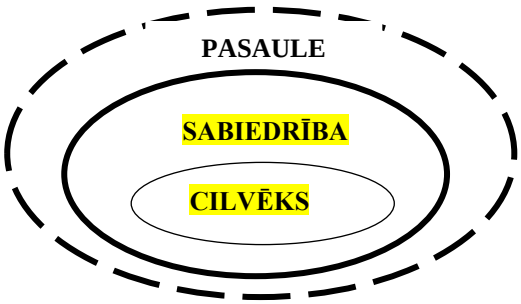

Ikviens Cilvēks ir pilnvērtīgs cilvēks tikai Sabiedrībā, jo tikai kopsaistībā ar citiem cilvēkiem rodas un attīstās ikviena cilvēka garīgās un fiziskās īpašības.

CILVĒKS sabiedrībā, SABIEDRĪBA pasaulē

Cilvēka un Sabiedrības apzinātā - apziņas vadītā dzīve pasaulē

CILVĒKS –
garīga dzīva būtne
«ES»

CILVĒKA un SABIEDRĪBAS

G A R Ī G U M S

Par ko un kā domājam, tā dzīvojam!

SABIEDRĪBA –
garīgu dzīvu būtņu
kopums «MĒS»

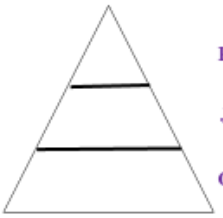

Prāts pamato

Jūtas iedvesmo

Griba īsteno

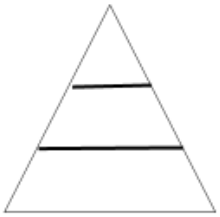

Saprātīgais Cilvēks –
apziņa virs
instinktiem

CILVĒKS un SABIEDRĪBA
dzīvo fizisko un garīgo dzīvi
to kopsaistībā

Saprātīga Sabiedrība –
apziņa virs
instinktiem

PSIHOLOĢIJA FIZIOLOĢIJA **SOCIOLOĢIJA EKOLOĢIJA**

Cilvēku garīgums nosaka Sabiedrības garīgumu un otrādi!

CILVĒKDARBĪBAS – cilvēka un sabiedrības dzīves vajadzību apmierināšanas process

Sabiedrības dzīve kā veselums – s i s t ē m a :
daudzveidīgu cilvēkdarbību kopsaistīta īstenošana,
lai apmierinātu cilvēku personīgās un sabiedriskās vajadzības

VAJADZĪBAS : cilvēku personīgās
un sabiedriskās - garīgās un fiziskās

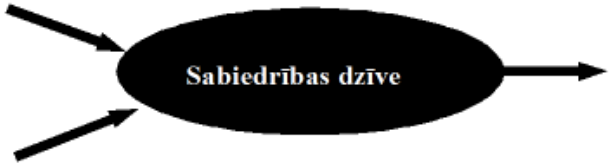

VAJADZĪBU APMIERINĀJUMS

LĪDZEKĻI : * finansu līdzekļi (nauda) * materiālie līdzekļi (manta, tehnika)
* ziņas jeb informācija * cilvēki (garīgais un fiziskais spēks, enerģija)
* telpa * laiks

Sabiedrības kā sistēmas pamatīpašības - uzbūve un mainība

raksturojas ar d a u d z v e i d ī b u un sabiedrības fiziskās un garīgās dzīves s a k ā r t o t ī b u – sistēmiskumu.

Cilvēku un Sabiedrības dzīves satura un formu DAUDZVEIDĪBA

Ikvienas sistēmas SATURS (sastāvs) raksturo sistēmas iekšējo vidi veidojošās daļas.

Ikvienas sistēmas FORMA raksturo sistēmas struktūras sastāvdaļu sakārtotību.

Jēdzieni SATURS un FORMA ir pamatā sistēmu DAUDZVEIDĪBAS izpratnei : sistēmu daudzveidību nosaka sistēmu satura un formas daudzveidība.

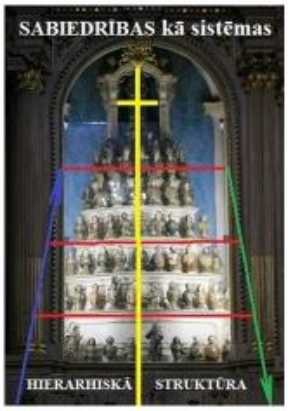

Tad nu, lūk, sistēmu teorija ir teorija par sistēmu iekšējās vides sakārtotības vispārīgajām formām.

Daudzveidīgi cilvēki, dzīvojot savā **daudzveidīgajā** ārējā vidē savu **daudzveidīgo** personīgo un **daudzveidīgo** sabiedrisko dzīvi, īsteno **daudzveidīgu gadījumrakstura dzīvi.**

Lai arī cilvēka un sabiedrības dzīve pasaulē ir stohastiska jeb varbūtiska jeb gadījuma rakstura procesu sistēma, taču ***daudzos gadījumos ir iespējams atrast noteiktas procesu likumsakarības.***

DOMĀŠANAS SISTEMOLOĢIJA - ceļvedis orientācijai daudzveidīgajā cilvēku un sabiedrības dzīvē mūsdienu pasaulē

Saprātīgais cilvēks un saprātīga sabiedrība izmanto šīs likumsakarības savas dzīves apzinātai virzībai.

Individuālais un kolektīvais mūsdienu cilvēku dzīvē

Sabiedrības/cilvēku dzīves ceļš «Pagātne –Nākotne»

TOTĀLA KĀRTĪBA			**TOTALA NEKĀRTĪBA**
Ceļa kreisās puses grāvis	Ceļa *kreisā puse*	*Ceļa labā puse*	*Ceļa labais* puses grāvis
Sociāldemokrātija **SOCIĀLISMS** KOLEKTĪVISMS **Kalpošana** **Sadale**			Liberāldemokrātija **KAPITĀLISMS** INDIVIDUĀLISMS **Saimniekošana** **Tirgus**
Dominē **KOLEKTĪVAIS**, individuālais opozīcijā			Dominē **INDIVIDUĀLAIS**, kolektīvais opozīcijā
Dominē DZĪVE kā kolektīva saskaņa			Dominē DZĪVE kā konkurentu cīņa

D E M O K R Ā T I J A

Demokrātija nav visatļautība –
brīvība bez atbildības vadītājiem, tiesības bez pienākumiem izpildītājiem

Sabiedrības augstākajos slāņos parasti atrodas sabiedrības dzīvi nosakošie – valdošie, vadošie cilvēki. Taču **nejauksim valdniekus/vadītājus ar varenajiem cilvēkiem**, kuriem pieder sabiedrības dzīvei nepieciešamie garīgie un fiziskie līdzekļi!

SABIEDRĪBAS dzīves HIERARHIJA -
sistēmas uzbūves un mainības trīs līmeņu struktūra –

Dzīves līmeņi: vertikālā un horizontālā domāšana un dzīvošana
augstā – vidējā – zemā līmenī

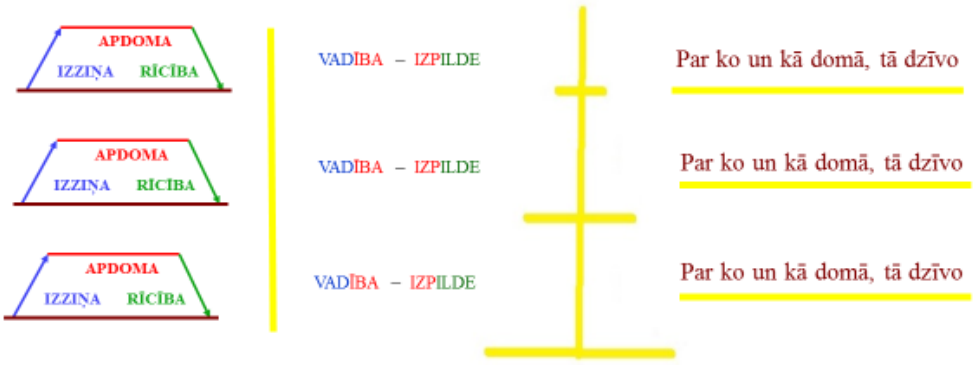

APZINĀTO - mērķtiecīgo cilvēka un sabiedrības DARBĪBU STRUKTŪRA

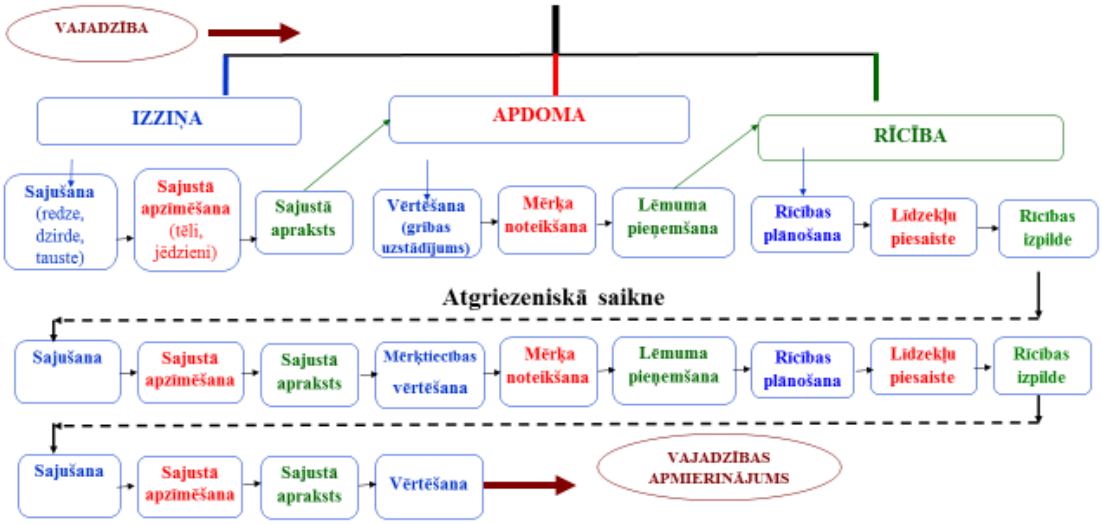

Rietumu sabiedrības kultūras un civilizācijas attīstība

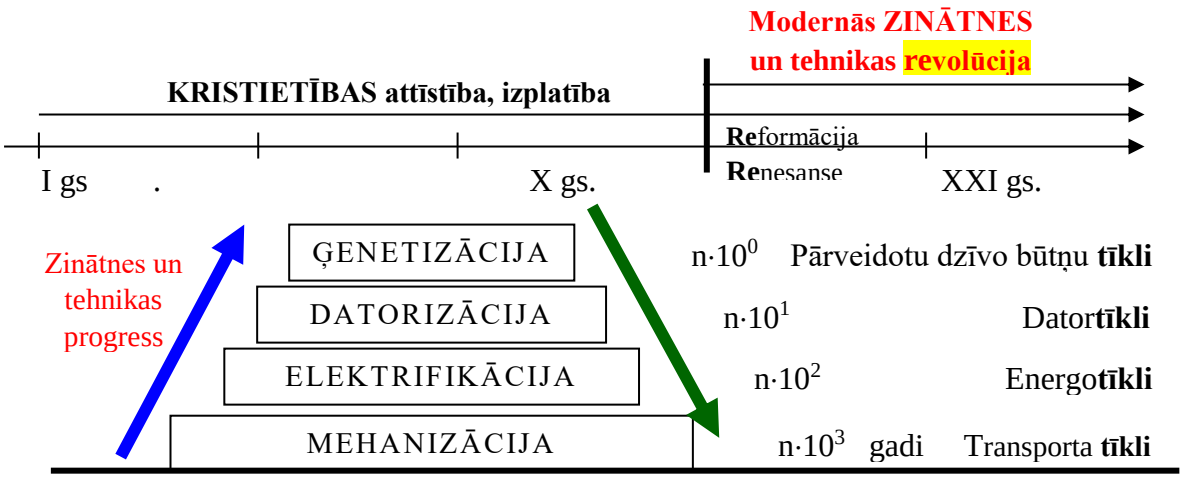

Zinātnes straujā progresa un tā rezultātu plašās izmantošanas rezultātā cilvēces dzīvesvide kļūst arvien mākslīgāka jeb tehniskāka, kamēr dabasvide jau prasa īpašu aprūpi un aizsardzību pret cilvēku saimnieciskajām darbībām. **Strauji veidojas** mākslīgajai dzīvesvidei jeb tehnovidei atbilstošs **t e h n o c i l v ē k s.**

Nākamā klātienes tikšanās – s e m i n ā r s .

Pēc nedēļas, **31.oktobrī** mūs gaida īsi ziņojumi par izglītojošajā zinātniskajā pētījumā jau paveikto, noskaidrojot katram savu atbildi uz jautājumu « **kas tāda sistēmiskā domāšana ?** » Lai seminārs noritētu un saturīgi, ir lūgums visiem studentiem vismaz nākamās svētdienas vakarā atsūtīt elektroniski sava pētījuma pārskata Ievada uzmetumu, kā arī neskaidros jautājumus.

Seminārs ievada pētījuma pārskata pirmās puses (ievada, 1. un 2.daļas) izstrādes noslēguma posmu. Tā noslēgumā līdz svētdienai, 12.novembrim (ieskaitot) kursa docētājam elektroniski andris.broks@lu.lv tiek iesniegta izglītojošā zinātniskā pētījuma **"Sistēmiskā domāšana"** pārskata pirmā puse (apjomā līdz 6-7 lpp., neskaitot pievienotos zīmējums (shēmas - domu kartes, kā arī izmantoto informācijas avotu sarakstu).

7.novembrī būs kursa desmitā jeb sarkanā lekcija - kopsavilkums par sistēmu teoriju kā vispārīgo domāšanas sistēmiskuma jeb sistēmiskās domāšanas teoriju.
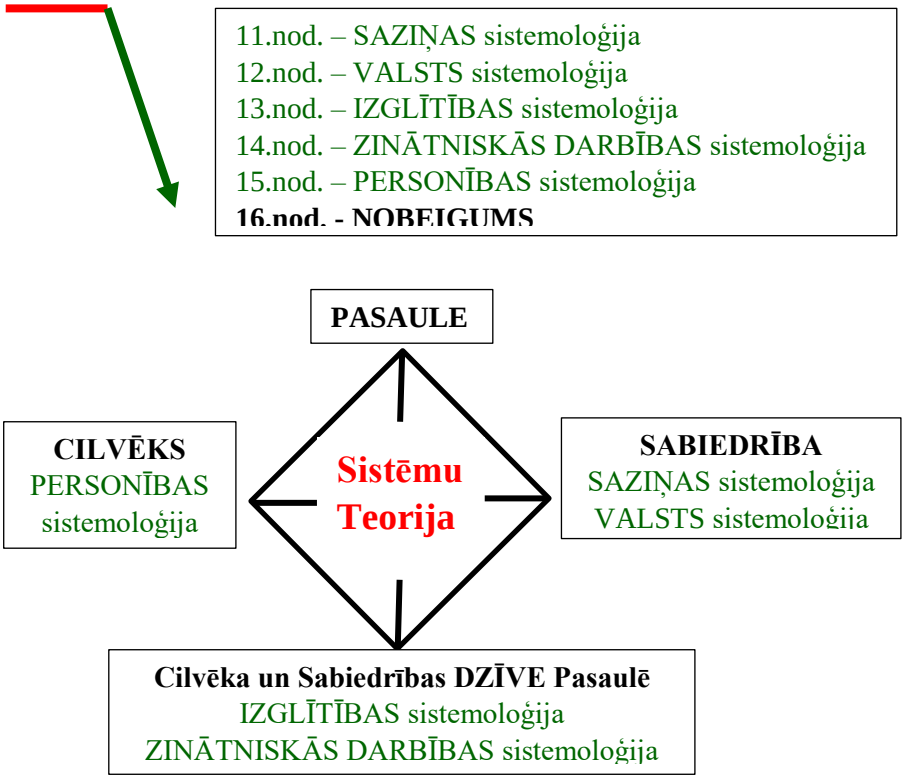
14.novembrī uzsāksim kursa 3.daļā īstenojamo nolaišanos no vispārīgajām teorijas atziņām konkrētajā dzīves praksē. Proti, apzināsim dažas konkrēti izvēlētas cilvēka un sabiedrības dzīves parādības tām atbilstošo nozaru sistemoloģiju skatījumā un redzējumā.